

Jó húsz évvel ezelőtt, még mint általános iskolás kisgyerek néztem szombat reggelenként Dr. Hidán Csabát, ahogy korabeli viseletben magával ragadó stílusban tartotta a televízióban a Rendhagyó történelemórákat. Azóta számos előadáson, bemutatón vagy tv-műsorokban találkozhattunk vele, most pedig ellátogattunk otthonába, ahol egy csésze anatóliai Fekete-tenger tea mellett ültünk le beszélgetni történelemről, hagyományőrzésről, Szent Lászlóról és korunk emberéről.

– Mivel foglalkozik most Hidán Csaba?

– Huszonnégy éve ugyanazon a munkahelyen tanítok, a Károli Gáspár Református Egyetemen. Középkori magyar és egyetemes történelemóráim vannak, de utóbbiból Keletet tanítok. Ehhez ragaszkodom, mivel nagyon kevés hazai egyetemen lehet tanulni Kelet-Európa történetét, mindenütt a Nyugat, ami túl sok is. Nem az a baj, hogy van, hanem az, hogy rátelepedik a magyar történelemre, még szemléletben is. Pedig nekünk itt elsősorban magyar és közép-európai szemlélettel kell vizsgálódnunk. Van olyan magyarországi kutató, aki azt mondja, hogy ő a magyar történelmet Bécsből szemléli. Miért nem megy akkor el Bécsbe lakni? Egyébként fegyver- és hadtörténetet is tanítok, ebből ókort, középkort és kora újkort, valamint általános hadtörténetet, ami korszaktól független. Ezekben az órákon olyan témák kerülnek szóba, mint a közelharc vagy a katonai logisztika.

– Az egyetemi órákat is korabeli viseletben tartja?

– Mindegyiket nem. De például október 24-én megemlékeztünk az egyetemen a caporettói áttörés századik évfordulójáról. Természetesen első világháborús felszerelésben mentem be aznap, és mások is így tettek, egy első világháborús katonai hagyományőrző csapat is jelen volt. Schwarclose géppuskától kezdve, Mannlicher karabélyig és 1904-es lovassági szablyaáig, valamint 1861-es gyalogsági szablyaáig, stiel hand grenade gránátig mindenünk volt. Mivel hivatalos megemlékezésen vettünk részt, a honvédelmi miniszter is ott volt, még lőhettünk is.

Nincs kegyelem

Írta: Märle Tamás

2017. november 27. hétfő, 19:20 -

– Milyen tapasztalatai vannak az egyetemi fiatalsággal kapcsolatban, végignézve az elmúlt két és fél évtizedet, amióta tanít?

– A fiatalok képességei nem lettek rosszabbak, sem fizikai, sem szellemi tekintetben, de a hozzáállásuk az talán gyengébb, rosszabb. Ami erőfeszítéssel jár, többet kell mozogni, mondhatni izzadtságzagú, azt inkább kihagyják. Katonai pszichológiát is tanítok, és mindig mondom a hallgatóknak, hogy amit nem muszáj cipelni, büntudatot, fölösleges terhet, azt tegyék le, de amit vállalni kell, azt vállalják. Nagyon sokan, amikor keményebb helyzetbe kerülnek, akkor azt mondják, hogy „jaj, én ezt inkább nem”. Persze, vannak pozitív változások is, a nemzettudat ma erősebb. Ha mondjuk 1996-ban megkérdeztem volna, hogy hol van Gyergyószentmiklós, akkor kevesebben tudták volna, mint most.

– Az oktatás mellett az Aranyszablya Történelmi Vívóiskola alapítója és vezetője is. Miért kezdett harcművészettel, hagyományőrzéssel foglalkozni?

– Nekem az egész életem a harcművészethez kapcsolódik. Kolozsváron születtem, ott jártam iskolába, ott érettségiztem. Az egyetemet már Budapesten végeztem, mivel a '80-as években lerombolták a házunkat. Ez a Ceausescu-diktatúra idején történt, amikor nemcsak falvakat romboltak, hanem azokat a városokat is vagy városrészeket ahol magyarok laktak többen. A mi házunkat is. Harcművészettel már otthon találkoztam, hiszen nagyon érdekesen 1–2. osztályban tornaórán egy bottal ugyan, de vívást tanultunk, azonban nem európai sportvívást. Nagyon sokszor kerestem az akkori testnevelő tanárnőmet, de a városrész elbontása miatt őt sem találtam meg. Viszont vannak fényképfelvételek, ahol látszik, hogy különböző formagyakorlatokat végzünk fakarddal. Kár, hogy nem tudtam megtalálni később a tanárnőt, hogy megkérdezzem, ő honnan tanulta.

Másrészt a családban nagyon sokat meséltek nekem legendákat, mondákat, első és második világháborús történeteket. Nagymamámnak a testvére például ott volt az olasz fronton, és nagymamám sokat mesélt róla, de később is jó történelemtanáraim voltak. Hagyományőrző, patriarchális helyen nőttem fel Kolozsváron, a Hofstadtban – Hóstátban. A hóstátiakat annak idején Báthory Gábor telepítette le a falakon kívül, innen jön a Hóstát elnevezés, vagyis udvarváros név, és később I. Rákóczi György telepített oda hajdúkat. Kemény református közösség volt, erős katonai múlttal. 1940-től 1944-ig rengetegen álltak be önkéntesnek a magyar honvédségbe, és szüreti bálon még a lányok is fokost hordtak, fényképem is van róla. Mi ugyan nem vagyunk hóstátiak, egy részünk székelyföldi, de ebben a közösségben nőttem fel, nyilván ez volt az alap. A házunk lerombolása után jöttem át a trianoni Magyarországra, az

Nincs kegyelem

Írta: Märle Tamás

2017. november 27. hétfő, 19:20 -

ELTE-n végeztem régész–történész szakon. A mongol szakot már nem fejeztem be, mert dolgoztam és nem volt időm rá. Első munkahelyem az Országos Testnevelési és Sportmúzeum volt, ahol harcművészet-kutató lettem hivatalosan. Akkor már volt egy tízéves shotokan karatés múltam, és mint harcművészet-kutató elsősorban a sztyeppe magyar és ázsiai harcművészeteket tanulmányoztam. Az az igazság, hogy Magyarországon nagyon sokan mondják magukat ilyen-olyan kiváló harcművésznek, de a legtöbbje mese. A szakképzett ember észreveszi, hogy ez innen egy kis aikido, onnan egy kis néptánc vagy karate. Adnak neki egy soha nem létező fantázianevet. A régi magyar harcművészetről nem tudjuk, hogy hívják, de tudjuk, hogy milyen lehetett. Az nem baj, hogy sokan foglalkoznak ilyennel, de az már igen, amikor valaki előadja, hogy csak ő tudja. Ezek legtöbbje ráadásul használhatatlan harcban. Ahogy vannak megélhetési politikusok, úgy vannak megélhetési hagyományőrök is.

– Hogyan alakult meg a vívóiskola?

– Több évi kutatás után vizsgáztam Shi-kung Lee Kang Wing hongkongi nagymesternél, az ő minősítését megerősítette az európai körzet mestere, az angol Döreck Frearson és Magyarországon a Hét Csillag Sáska vezetője, Si-fu Kovács László. A diplomámon az áll, hogy Régi magyar és sztyeppe technikákon alapuló harcművészet. Úgyhogy nem adhatunk neki nevet, nem mondhatjuk, hogy pont ilyen vagy olyan volt. Alapvetően szablyavívás, azonkívül fokosvívás, botharc. Tanultam azerbajdzsáni, grúz és üzbég mestertől, mongoloktól, kínaiaktól. Így jött létre az Aranyszablya, 2003-ban kapta meg a minősítést, bár edzéseket már 1995-től tartottam. A vívóiskolába gimnazisták, egyetemisták, de legnagyobb számban 30 felettiiek járnak. Viszonylag sok bemutatónk van, ott szoktunk lenni a komáromi Hon-Napon vagy Egerben, a Végvári Vigasságokon.

– Kik járnak a vívóiskolába? Hogyan kell elképzelni egy edzést?

– Nincsenek súlycsoportok, nincs kezdő és haladó, nincs férfi és női, de a csatákban, vagy amikor éjszaka az aluljáróban lerohannak valakit, akkor sem kérdik meg, hogy hány éves, nincsenek tekintettel a nemére, vagy arra, hogy hány órát dolgozott és még be is vásárolt-e. Az edzésen ezért együtt van mindenki, ami azért is jó, mert a haladók meg tudják kímélni a kezdőket. Tapasztalatom, hogy több baleset van kezdő és kezdő összecsapásakor, mint haladó és haladó, vagy haladó és kezdő között. Mert a haladó alkalom adtán vissza tudja fogni magát, vagy ki tud védeni egy-egy csapást, amit a kezdő nem tud megállítani. Az edzésen természetesen van bemelegítés, alapgyakorlat, félig kötött gyakorlat és szabad harc. Nagy hangsúlyt fektetünk az utóbbira. Nincs varázslás, nincs hókuszpókuszolás, nincsenek fantázianevek. Egyszerűen mozogni kell erős védőfelszereléssel, de teljes gyorsasággal be szoktuk vinni a szúrást, vágást. A valós életben és csatában sincs kegyelem, és egyre inkább

Nincs kegyelem

Írta: Märle Tamás

2017. november 27. hétfő, 19:20 -

---

nincs. Nézzük végig a valóságot, ami akár az országban vagy körülöttünk történik, vagy Európa előzönlését, a betolakodást. Ha tetszik, ha nem, ez élethalálharc.

– Nem balesetveszélyes harcművészettel foglalkozni?

– Erős védőfelszerelést hordunk, egész testet borító nemez vagy bőrpáncélt, sisakot, modern térdvédőt. A gyakorlófegyverek pedig fából vannak. Előfordul néha ujjtörés, kartörés, de nem sok. Csonttörés háromévente. Egy átlagos rugbysapatnál sokkal gyakoribb az ilyesmi. Úgyhogy szeretettel várok fiúkat és lányokat is az edzéseinkre!

– Aki hagyományőrzéssel foglalkozik, vagyis gyakorlatban is foglalkozik a történelemmel, az sok tévhitre ismer rá. Tud erre példát mondani?

– Természetesen. A történelemkönyvekben is olvasható hamis állítás, hogy a nyugatiakat a páncéling és a sodronying megvédte a 10. században a magyarok nyilaitól. Semmit nem védenek meg. Svéd fegyverkovács barátommal, Thomas Haggeusszal, a Svéd Nemzeti Múzeum fegyverrestaurátorával vagy angol régész kollégákkal többször nyilaztunk páncélingekre. 40-50 méter távolságból egy 60 font erősségű nyíl mindig átviszi a páncélinget. Az angolok készítettek is egy nagyon jó filmet Az új története címmel, lassított felvételeken be is mutatják ezt, de én magam is sok páncélinget nyilaztam át. Egy 1,4 mm vastag hidegen hengerelt acéllemezt – tehát az eljárás ugyan modern volt – 25 és 30 m távolságról 63 fontos íjjal mindig át tudtam lőni. Igaz, hogy csak akkor, ha a nyílhegy megfelelő keményen edzett acélnyílhegy volt. A puha elgörbült és lecsúszott. Nyilván egy 2,5 mm-es lemezt nem lehet átlőni, de 2,5 mm-es vastagság a páncélokban csak a 15. században jelent meg és akkor sem az egészen, mert ha ilyen vastag lett volna az egész, akkor nem bírták volna el.

– A Szent László-év kapcsán már hét meghívása is volt ebben az esztendőben különböző konferenciákra. Mit gondol, mit üzen a ma emberének Szent László király?

– Két hete voltam Székelyudvarhelyt és nagyon tetszett a konferencia címe: A sziklahitű király. Szent László nemcsak jó uralkodó, a hazáját védő hős, hanem rengeteg hiedelemnek, mondának a hőse. Ugyanakkor érdemes megnézni mai szemmel a törvényeit. Királyválasztása után Pannonhalmán törvényt hozott, és kimondta azt is, hogy a károsultat kártalanítani kell, a lopott jószág feltalálása is fontos. Nemcsak megbünteti a bűnözőt, hanem

Nincs kegyelem

Írta: Märle Tamás

2017. november 27. hétfő, 19:20 -

---

kártalanítja az áldozatot. Nagyon sok modern törvény nem szól erről, nem törődnek az áldozat kártalanításával. A szabolcsi zsinaton hozott törvényei is nagyon érdekesek, aktuális a téma. Azt írja, hogy a Magyarországon élő külföldiek tartsák be a magyar törvényeket, magyar szokás szerint áldozzanak, ami azt jelenti, hogy az itteni egyházrendet tartsák be. Ha ez nekik nem tetszik, távozzanak az országból, de ami vagyont itt szereztek, azt hagyják itt. Mi itthon vagyunk, ők vendégek. Azt hiszem, hogy Szent László követendő példa a ma embere számára is.

Märle Tamás